

Dhafer Youssef - Divine Shadows

Napsal Ing. Valdemar Navrátil

Friday, 31 October 2008

Dalším z řady muzikantů, kteří podlehli kouzlu překrásného zvuku nástroje zvaného arabská loutna neboli oud, je skladatel a zpěvák Dhafer Youssef. Pochází z Tunisu, kde se v roce 1967 narodil a kde už v 5 letech začal se zpěvem arabské hudby. První album s vlastním souborem nahrál v roce 1993 a další pak o 3 roky později. Celá jeho tvorba i hra na oud kombinuje vlivy world music s jazzem, jemnou poetikou tradiční arabské hudby a širokými improvizacími schopnostmi. Občas můžeme zaznamenat i zajímavé výlety do oblasti jakéhosi world-beatu s částečným porušením jazzového scénáře, které jsou dány hbitým až trhavým způsobem hry na oud a způsobem společného zpěvu s některým nástrojem, např. trumpetou. Teprve třetí album, vydané u firmy Enja Records v roce 1999 pod názvem Malak, však znamenalo vstup do povědomí širšího okruhu posluchačů. Vždyť ho na tomto albu doprovázely takové osobnosti jako basista Renaud Garcia Fons, violista Zoltan Lantos, perkusista Patrice Héral a hráč na tabla a dolak Jatinder Thakur. Při nahrávání následujícího CD v roce 2002, nazvaného Electric Sufi, pro změnu zužitkoval mimořádný talent rytmické sekce kapely Living Colour, když mu své služby poskytli Will Calhoun (bicí) a Doug Wimbish (basa). Sestavu ještě doplnil jazzový kytarista Wolfgang Muthspiel, přidávající hlavně prvky tradičního jazzu. Youssef zde předvádí široký hlasový rozsah přesahující několik oktáv, jeho způsob zpěvu dokáže vykouzlit slovně těžko vyjádřitelné představy, spojené především s vírou. V následujícím roce se částečně odklánil od užití elektroniky a snažil se začlenit opět více ducha do kompozic na albu Digital Prophecy. Široký prostor k uplatnění zde dostává norský trumpetista Nils Petter Molvaer. Youssef předvádí nejen své umění hry na oud, ale hlavně cit pro kompozici a úžasný hlasový potenciál. Jeho zdánlivě nemožné vysoké tóny a tklivá melodie nám zní v uších a připomíná severní Afriku ještě dlouho po poslechu.

Dalším počinem je album Divine Shadows z roku 2006, kde je norské zastoupení, vedle již známého Nils Pettera Molvaera, rozšířeno ještě o pianistu Bugge Wesseltofta. Dosud posledním autorským projektem je společné dílko s Wolfgangem Muthspielem z roku 2007, pyšníci se titulem Glow.

Od roku 2003 do současnosti hostoval D. Youssef na mnoha albech známých osobností jako jsou např. Paolo Fresu, Omar Sosa, Michel Benita, Nguen Le a další. Můžeme ho rovněž slyšet na posledních dvou nahrávkách polské zpěvačky A.M.Jopek, vydaných v roce loňském a letošním.

My svou pozornost zaostříme na album Divine Shadows, vydané u věhlasné Norské společnosti Jazzland.

Hned v úvodní skladbičce Cantus Lamentus, můžeme za monotónního doprovodu smyčců obdivovat vokální hlasové exhibice hlavního protagonisty. Jeho vysoké a vypjaté polohy pokračují, po umírněném až zasněném úvodu, i ve druhé části skladby 27th Century Ethos opět v monotónním duchu, tentokrát však za doprovodu elektronicky tvořených zvuků a pazvuků. Teprve v úvodu třetí kompozice Miel Et Cendres se můžeme naplno zaposlouchat do krásných dlouhých tónů oudu, které se nesou prostorem a jsou plné emocí. Tuto vůdčí melodii doplňují v pomalém rytmu tóny čela a perkusí, opakující se melodie působí dojemně až romanticky.

Následná Wind and Shadows přináší svižnější rytmus basy s perkusemi, nad nimi se vznášá pro Dhafera typický trhavý zvuk oudu, jehož působivý akustický tón hraje prim, přestože se v mezích přidala ještě sekce smyčců. Opakující se rytmus je velmi působivý a nenechává nás v klidu ani v následné Odd Poetry, zde je však udáván důraznou, velmi hlubokou basou a bicími, celkové tempo je rychlejší až strhující, rytmus pro nás orientální a nezvyklý. Do toho všeho se přidávají smyčce, místy i různé elektronické zvuky a flétna, posléze i vypjatý vokál, takže různých tónů současně je mnoho, jsou však prostorově dobře rozlišeny, proto nám nečiní žádný problém se ve všem orientovat. Především ale vnímáme opakující se rytmus, který nás obklopuje a vtahuje do víru této strhující hudby.

V podstatě totéž nás pohltí i v 27th Ethos, stabilní rytmus však má úplně jiné tempo a ve vůdčí roli se opět představuje příjemný zvuk oudu.

Pokud chceme zažít pravý rej bubínků, perkusí a všelijakých chřestítek, který obstarává veškerý hudební základ, nalezneme jej ve skladbičce pod názvem Persona Non Grata. K tomuto vykreslení domorodých tanců se přidává hluboká basa, zdá se slyšet zvuk trubky a do toho všeho zní monotónní vokál D. Youssefa. Společně se všichni dostávají do transu, což je vlastně hlavním smyslem této kompozice. Uvolnění a zklidnění poskytuje další krátká Postludium, kde nám akustické tóny trubky působivě zabarvené proudícím vzduchem, a oudu „představují průvodní jednoduchý motiv v pomalém tempu a umožňují oddech. Tklivý a zádumčivý rytmus i vznášející se melodie oudu pokračuje dále v Eleventh Stone, je však střídána zvukem trubky a vokálem Youssefa při opakování úvodního motivu. Můžeme si vychutnat i nádherně cinkající činely v trojrozměrném prostoru a hluboký, krásně barevný tón akustické basy.

V této atmosféře plynule přecházíme do Ivresse Divine, zde se přidávají rozličné elektronické zvuky a z monotónnosti nás vytrhují pouze údery do triangu a zvuky různých chřestítek. Navozuje to takovou temnou atmosféru těsně před bouří do které občas zazní činel. V úvodu závěrečné Un Soupir Eternal monotónní temno pokračuje, postupně se přidává tichý a jemný vokál, v dále se ozývá táhlý zvuk trubky, Youssefův zpěv nabírá na vypjatosti, dostává se do velmi vysokých poloh, aby ihned zase v poloze nízké ztichnul. Oud společně s trubkou se vrací ke známé průvodní melodii kterou jsme slyšeli už dříve, a takto v poklidu se s námi tyto dva nástroje loučí i za všechny ostatní. Dávají nám na vědomí že končí 67 minut trvající album, které mělo nějaký děj, danou stavbu, gradaci, napětí i uvolnění a které nás svým koncem přivádí k určitému vnitřnímu klidu a pokoji, přestože jistě pasáže mi budou znít v uších ještě dlouho potom. A doufám, že i vám.

Hi-Fi Hlasy 8.5/10